

Rémy Ourdan

Internationella brottmålsdomstolens arresteringsorder kommer att göra Vladimir Putin till en paria

Ur *Le Monde*, 24 mars 2023

[Artikelförfattaren *Rémy Ourdan* tillhör utrikesredaktionen på *Le Monde*, framför allt som krigskorrespondent med bl a en rad reportage från olika frontavsnitt i krigets Ukraina]

I en värld där både det internationella säkerhetssystem, som upprättades efter 1945, och de demokratiska förhoppningarna efter 1989 alltmer ifrågasätts och där den starkes lag och cynism fortsätter att få råda över humanismen är den arresteringsorder som Internationella brottmålsdomstolen [ICC] utfärdat mot Rysslands president Vladimir Putin att betrakta som en åskknall. Det handlar om något utan motstycke under de trettio år som nya internationella domstolar existerat.

Vladimir Putin är den fjärde statschefen fortfarande vid makten att förklaras ”*wanted*” efter Serbiens president Slobodan Milošević 1999, Sudans ledare Omar al-Bachir 2009 och Muammar Gaddafi 2011. Men Putin är framför allt den förste statschefen i en medlem av FN:s säkerhetsråd, en kärnvapenmakt och ansedd som garant för internationell säkerhet, att betecknas som krigsförbrytare – även om han måste betraktas som oskyldig fram till en eventuell rättegång och dom fallit.

Anklagelsen mot Vladimir Putin är så mycket tyngre som den internationella rättvisan, i den form världen hittills fått uppleva den, under sina tre decennier knappast bidragit till någon fred. Trettio år efter att grundstenen lades med de första internationella domstolarna (för det forna Jugoslavien 1993 och sedan för Rwanda 1994) har inget kunnat hindra Ryssland från att begå en aggressionsförbrytelse mot Ukraina (”brott mot freden”) och därefter krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten, för att inte tala om att en del internationella jurister talar om folkmord (det allvarligaste av alla brott).

Att den internationella rättvisan inte bidragit till fred beror på olika arvssynder. Den första är att planetens tre stormakter, tillika medlemmar av FN:s säkerhetsråd, (USA, Kina, Ryssland) inte erkänner Internationella brottmålsdomstolens existens, ändå godkänd av 123 av FN:s 193 medlemsstater. Det andra problemet är att anföraren för vad som både är det västliga lägret och det demokratiska lägret, USA, själv efter Al-Qaidas attacker 2001 brutit mot internationell rätt och helt ostraffat begått en aggressionsförbrytelse (mot Irak) och krigsförbrytelser (i Afghanistan, i Irak, i CIA:s hemliga fängelse och i Guantanamo). USA:s politik under George W Bush tid som president (2001-2009) och Washingtons fortsatta stöd till allierade som är föremål för den internationella rättvisans intresse har gett näring åt anklagelser om dubbla måttstockar.

Att den internationella rättvisan ofta varit minst sagt famlande får ändå inte skymma tyngden i den anklagelse som Karim Khan, åklagare vid Internationella brottmålsdomstolen, nu presenterat mot Vladimir Putin. Det är den mest långtgående sedan åtalet mot Slobodan Milošević. Vid den tiden trodde knappast någon att Milošević av sitt eget land skulle bli överlämnad till Haag och att han skulle sluta sina dagar i ett av FN:s fängelser.

En revolution

Ett år efter att ha gett order om invasionen av Ukraina är Putin nu eftersökt av den internationella rättvisan, ”anklagad för krigsförbrytelsen illegal deportering av befolkning (barn) och illegal överföring av befolkning (barn) från ockuperade zoner av Ukraina till Ryssland”. Och denna första etapp förhindrar varken att anklagelsen i framtiden kan komma att omformuleras

till brott mot mänskligheten eller folkmord, eller att Putin kan komma att anklagas för andra krigsförbrytelser vartefter Internationella brottmålsdomstolens utredning framskrider, bl a om mord, tortyr och våldtäkter begångna mot ukrainska civila.

Anklagelsen är långt ifrån bara symbolisk och kan få allvarliga politiska konsekvenser. Vladimir Putin kan inte längre resa till något av de 123 länder som erkänner Internationella brottmålsdomstolen – bl a, ironiskt nog, ett nyckelland i hans expansionistiska politik som Georgien och hans enda europeiska allierade, Serbien och Ungern, eller viktiga länder på andra kontinenter som Brasilien och Sydafrika. Efter att i ett år ha vägrat gå med på medlingsförsök i kriget mellan Ryssland och Ukraina ändrar Putin nu status från möjlig samtalspartner till en paria i internationella sammanhang. Även om presidenterna i Kina och Turkiet bestämmer sig för att fortsätta att tala med honom blir det svårt att tänka sig att FN:s generalsekreterare eller ledaren för något demokratiskt land skulle bege sig till Moskva för en handskakningsceremoni.

Den mest oväntade konsekvensen av åtalet mot Putin, bortsett från hur det ryska samhället kommer att se på sin president, gäller den rysk-ukrainska konflikten. Tjugo år efter USA:s invasion av Irak och tio år efter att Rysslands initiala attack på Ukraina startade innebär Internationella brottmålsdomstolens tillkännagivande i sig en revolution i de internationella relationerna.

Även om ingen tror att det komma att förändra något som helst i Moskvas strategi eller i krigets förlopp kommer åtalet med nödvändighet att inverka på en framtida fredsöverenskommelse. Inget land, ingen medlare, kan upphäva den internationella rättvisans arresteringsorder. Även om det inte finns någon garanti för att den ryske presidenten en dag ska bli dömd och rättvisa skipad är Vladimir Putin nu placerad vid skampålen och det är teoretiskt uteslutet att föreställa sig en fred utan åtminstone en förhoppning om rättvisa vid horisonten.

Översättning: Björn Erik Rosin

Efterskrift (av Martin F)

Samtidigt som ICC utfärdade arresteringsordern för Putin (17/3 2023), utfärdade den också en för Rysslands barnrättskommissionär Maria Lvova-Belova. Den amerikanske bloggaren Jake Broe har tittat närmare på arresteringsordern och dess konsekvenser, med särskild fokus på Lvova-Belovas roll i kidnappningen och deporteringen av tusentals barn från Ukraina till Ryssland, något som ryska massmedia faktiskt skrutit om. Illustreras med bl a videoklipp från rysk TV. Se: <https://www.youtube.com/watch?v=T158-QgAtvo>

Lästips – svenskspråkiga massmedia om arresteringsordern (i tidsordning)

Experter: [Svårt att gripa och ställa Putin inför rätta](#) (Sveriges Radio 12/3 – innan arresteringsordern)

[Arresteringsordern mot Putin är ett genombrott som förhoppningsvis kan leda till regimskifte](#) (Svenska Yle 18/3)

Michael Winiarski: [Putins barnaröv kan straffa sig – för Ryssland](#) (DN 20/3)

SVT:s Ukrainakorrespondent: ["Point of no return" för Putin](#) (SVT 21/3)

[Ser ut som att Pentagon är problembarnet](#) (SvD 22/3)

[ICC:s arresteringsorder mot Putin är ett steg mot ansvarsutkrävande för krigsbrott](#) (Amnesty 22/3)

Medvedev: [Krigsförklaring mot Ryssland om Putin grips](#) (Expressen 23/3)